

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาวิเคราะห์การจัดองค์กรในพระพุทธศาสนาเถรวาท : กรณีศึกษา
วัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย : พระครูโพธิสิริวัตร (พยนต์ พุทฺธสีโล)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาวิริติ โสภณสีโล ดร. ป.ธ.๕,พธ.บ.,M.A.Ph.D.

: ผศ.ดร.สรเชต วรคามวิชัย ป.ธ. ๙,M.A,Ph.D

: ผศ.บรรจง โสดาดี พธ.บ.,ศศ.ม.

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาการจัดองค์กรในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) ศึกษาการจัดองค์กรของวัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓) วิเคราะห์ความสัมพันธ์การจัดองค์กรในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับการจัดองค์กรของวัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า

การจัดองค์กรคือการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มชนที่มารวมตัวกันอย่างมีวัตถุประสงค์ มีระเบียบแบบแผน บ่งบอกให้รู้ว่าใครมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร ในองค์กร อันจะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดองค์กรของพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล ภาพกว้างจัดเป็นพุทธบริษัท ๔ ที่มีบทบาทหน้าที่ต่อกัน โดยมีเป้าหมายอย่างชัดเจนคือพัฒนาตนเองให้หลุดพ้นและเผยแผ่พระธรรมวินัย หลักการแบ่งงานมีการคัดสรรบุคคลที่มีความสามารถในแต่ละด้านมาช่วยกำกับกิจการภายใน คณะสงฆ์ ได้แก่ งานการปกครอง งานด้านการศึกษา งานด้านการเผยแผ่ งานด้านสาธารณูปการ ภายใต้กรอบแห่งธรรมวินัย หลักการมอบหมายหน้าที่ดำเนินตามหลักธรรมวินัย เช่นกันโดยมีการกำหนดคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกสมาชิกภาพสงฆ์สำหรับปฏิบัติงานภายในอาราม เช่น เจ้าอาวาส เจ้าอธิการแห่งจีวร เจ้าอธิการแห่งเสนาสนะ เป็นต้น หลักการจัดสายบังคับบัญชาเน้นโครงสร้างเชิงหน้าที่ คือให้บุคลากรในองค์กรมีหน้าที่ปฏิบัติต่อกันมากกว่าการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น หลักการประสาน องค์กร “สังฆะ” จำแนกสมาชิกภาพเป็นสี่กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ซึ่งทั้งสี่กลุ่มนี้มีปฏิสัมพันธ์เกื้อกูลกันและกัน สำหรับการ จัดองค์กรสงฆ์ไทยมีความเปลี่ยนแปลงไปตามโครงสร้างการปกครองบ้านเมืองแต่ละสมัย ส่วนใหญ่มีลักษณะเดียวกับสมัยพุทธกาล

พระโพธิญาณเถระ (ชา สุภทฺโท) เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นเจ้าสำนักวัดหนองป่าพง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นวัดป่าสายกรรมฐานที่มุ่งปฏิบัติตนเองเพื่อขัดเกลา กิเลสตามแบบอย่างของพระสงฆ์สมัยพุทธกาล จากการศึกษาพบว่าการจัดองค์กรภายในวัด หนองป่าพงและวัดสาขามีการจัดรูปแบบที่ใกล้เคียงกับสมัยพุทธกาลคือมีการกำหนด วัตถุประสงค์ของบุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกของวัดหนองป่าพงคือเพื่อต้องการวิมุตติความหลุดพ้น จากกิเลส หลักการแบ่งงาน มีการแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อบริหารวัดหนองป่าพงและวัดสาขา ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันคณะสงฆ์ของวัดหนองป่าพงได้ประชุมและมีมติมอบให้พระเถระ ๑๐ รูปเป็นผู้กำกับดูแลงานด้านต่าง ๆ ของวัดหนองป่าพงและวัดสาขาซึ่งประกอบด้วย ๑) การ แสดงธรรมในโอกาสต่าง ๆ ๒) การพิจารณาอธิกรณ์ต่าง ๆ ๓) การพิจารณาพระภิกษุ-สามเณรไป จำพรรษาต่างประเทศ ๔) พิจารณาสงเคราะห์พระภิกษุ-สามเณรในสาขาเมื่อมีเหตุอันควร ๕) ดูแล-รักษามูลนิธิมรดกธรรมโพธิญาณ ๖) อบรมพระภิกษุ-สามเณรในโอกาสต่าง ๆ พระเถระทั้ง ๑๐ รูปดังกล่าวที่ได้รับมติจากคณะสงฆ์แต่งตั้งให้เป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลงานทั้ง ๖ ประการดังกล่าว มาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย หลักการมอบหมายหน้าที่ ดำเนินการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ในด้านต่าง ๆ เช่นด้านการปกครอง ด้านเสนาสนะ ด้านอาหารเป็นต้นเหล่านี้ล้วนจำลองแบบมา จากสมัยพุทธกาล พระโพธิญาณเถระได้ประยุกต์หลักการของพระพุทธเจ้ามาใช้กับวัดหนองป่า พงอย่างลงตัว หลักการจัดสายบังคับบัญชา การบังคับบัญชาของวัดหนองป่าพง และวัดสาขา ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีสายการบังคับบัญชาแบ่งออกเป็นแต่ละภาค หลักการประสาน มี บุคลากรของวัดหนองป่าพง ซึ่งประกอบด้วย ๑) กลุ่มพระสงฆ์ ๒) กลุ่มสามเณร ๓) กลุ่มแม่ชี ๔) กลุ่มอุบาสก ๕) กลุ่มอุบาสิกา บุคลากรทั้ง ๕ กลุ่มนี้มีความเกี่ยวเนื่องกับความเจริญรุ่งเรือง ของวัดหนองป่าพง และสามารถขยายสาขาของวัดหนองป่าพงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การจัดองค์กรในพุทธศาสนาเถรวาทกับการจัดองค์กรของวัดหนองป่าพง โดยใช้ รูปแบบการจัดองค์กรสมัยใหม่คือการกำหนดวัตถุประสงค์ การแบ่งงาน การมอบหมายหน้าที่ การแบ่งสายงานการบังคับบัญชา และการประสานงาน มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ จากการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการจัดองค์กรสงฆ์ในสมัยพุทธกาลกับการจัดองค์กรของวัดหนองป่า พงพบว่ามีความใกล้เคียงกัน โดยมีเป้าหมายคือวิมุตติ การหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง การเคารพ พระธรรมวินัยว่าเป็นหลักการสูงสุด พระโพธิญาณเถระ (ชา สุภทฺโท) ท่านให้ความสำคัญเคารพพระ ธรรมวินัยยิ่งด้วยชีวิต หลักการแบ่งงาน มีการคัดสรรบุคคลที่มีความสามารถในแต่ละด้านมา ช่วยกำกับกิจการภายในคณะสงฆ์ ได้แก่ งานการปกครอง งานด้านการศึกษา งานด้านการเผยแผ่ งานด้านสาธารณูปการ ภายใต้กรอบแห่งธรรมวินัย หลักการมอบหมายหน้าที่ ดำเนินตาม หลักธรรมวินัยเช่นกันโดยมีการกำหนดคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกสมาชิกภาพสงฆ์สำหรับ ปฏิบัติงานภายในอาราม และดำเนินการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ หลักการจัดสาย บังคับบัญชา ให้บุคลากรในองค์กรมีหน้าที่ปฏิบัติต่อกันมากกว่าการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น หลักการประสาน จำแนกสมาชิกภาพเป็นสี่กลุ่มใหญ่ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ซึ่ง ทั้งสี่กลุ่มนี้มีปฏิสัมพันธ์เกื้อกูลกันและกัน

Thesis Title : An Analytical Study of the Organization in Theravada Buddhism : A Case Study of Wat Nong Pah Pong, Warin Chamrab District, Ubon Ratchathani province.

Researcher : Phrakhru Pothisiriwat (Payon Puttasilo)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

- : Phramaha Virat Sophanasilo Pali III, B.A., M.A., Ph.D.
- : Asst.Dr.Sorachet Vorakamvichai,Pali IX.,M.A.,Ph.D.
- : Asst.Banchong Sodadee, B.A,M.A.

Date of Graduation : March 31, 2013

ABSTRACT

The objectives of this thesis are: 1) To study the organization management of Theravada Buddhism, 2) To study the organization management of Wat Papong, Varinchumrab District, Ubonratchathani Province, and 3) To analyse the relation of organization management of Theravada Buddhism and organization management of Wat Papong. It is a documentary research.

The results are as follows:

The organization management is setting the structure of relation of the people who go together with purposes and regulations about authority and responsibility in organization. That leads the organization to attain its objectives effectively. The organization management of Buddhism at the Buddha time was broadly set as the four assemblies of Buddhists with the duty to each other. The apparent goals are to develop oneself for deliverance, and propagation of the doctrine and the discipline. On the principle of job division, selection of the people suitable for each work is used to control the affairs of the Buddhist monastic order under the limitations of the doctrine and the discipline, namely, government, education, propagation, and public utility. On the principle of the doctrine and the discipline the authorization is conducted with the fixation of qualifications and selection methods to pick up the person doing the duty in the temple such as the abbot, the yellow robe manager, and dwelling manager. The authority line focuses on functional structure. That means letting its members do to each

other as their duty more than doing as the authority level line. The Sangha organization divides the members into four groups, namely, monks, nuns, laymen and laywomen that they have interaction and support each other. As for Thai Sangha organization management it has followed the structural change of the kingdom in each period, however, its most nature of organization management is still like to the management at the Buddha time.

Phrabodhiyanathera (Cha subhattho) was the founder and abbot of Wat Papong which is the forest monastery of meditation exercises emphasizing on removal of defilements as the Buddha-time monks did. From the study it is found that the organization management of Wat Papong and its branches is similar to the organization management at the Buddha time. That is to set the purpose of deliverance for Wat Papong members, and job division to manage the affairs of Wat Papong and its branches in the same direction. Wat Papong Sangha Order had a meeting and authorized 10 senior monks to control the various activities and jobs of Wat Papong and its branches. These activities are 1) Giving a sermon on various occasions, 2) Considering different law-suits, 3) Selecting monks and novices to keep rains-residence at the foreign countries, 4) Helping monks and novices of Wat Papong and its branches when some disasters happen, 5) Maintaining Bodhiyan Dhamma heritage foundation, and 6) Educating and training monks and novices on various occasions. The said 10 senior monks are selected to take responsibilities for the mentioned 6 jobs effectively. Each senior monk takes care of the job he is authorized such as government, dwelling, food and so on. Phrabodhiyanathera has applied the Buddha ways to the organization management of Wat Papong accordingly. The authority level line of Wat Papong and its branches in both Thailand and foreign countries is divided into parts according to the countries. Wat Papong people are classified into 5 groups: 1) monks, 2) novices, 3) nuns, 4) laymen, and 5) laywomen. It depends on the 5 groups who will lead Wat Papong to the prosperity and they can extend its branches in both Thailand and foreign countries.

Theravada Buddhism and Wat Papong have the form of modern organization management. That is they are purpose-setting, job division, authorization, job authority line, and co-ordination. Those are introduced to be the extent of analysis. From the analysis of the relationship of the organization management of the Buddha-

time Sangha Order and the organization management of Wat Papong it is found that they are similar to each other with the purpose of deliverance. Being free from all of defilements and following the doctrine and the discipline are the ultimate way. Phrabodhiyanathera extremely respects the doctrine and the discipline. On duty the people who are very skilled at each job are selected to take care of each work: government, education, propagation, and public utility. On the principle of the doctrine and the discipline the authorization is conducted with the fixation of qualifications and selection methods to pick up the ones doing the various duties in the temple. In the authority level line management it lets the personnel in the organization do to each other according to their duty more than doing as the authority level line. In the co-ordination it divides the members into 4 groups: monks; nun, laymen; and lay women; and they have interaction and support to each other. As for Thai Sangha organization management it has changed along with the structural change of the kingdom in each period, however, its most of management nature is like to the management at the Buddha time.